

EURO'YA GEÇİŞ SORULAR VE CEVAPLAR

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÖNSÖZ

Avrupa'daki Ekonomik ve Parasal Birlik (EMU) ve geçiş süreci (1999-2002) hakkında aydınlatıcı bilgi vermeye yönelik Bankamızca hazırlanan ilk el kitabı "EURO 1999" başlığı ile Haziran 1998'de yayımlanmıştır.

1 Ocak 1999 tarihinde başlayacak olan EMU'nun üçüncü aşamasının yaklaşması ile birlikte euroya geçişin etkilerinin ve geçiş dönemi piyasa uygulamalarının izlenmesi, EMU üyesi ülkelerde olduğu kadar, Türkiye dahil olmak üzere diğer ülkelerde de giderek önem kazanmaktadır.

Bankamız Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ile İlişkiler Müdürlüğüne hazırlanan, EMU ve euro hakkında en fazla sorulan soru ve cevapların yer aldığı bu ikinci el kitabının çalışmalarınızda yararlı olacağını umarım.

Gazi ERÇEL

Başkan

- **Ekonomik ve Parasal Birliğe (EMU) 1 Ocak 1999 Tarihi İtibariyle İlk Aşamada Katılacak Ülkeler Hangileridir?**

Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, İspanya, Portekiz, İrlanda, Avusturya ve Finlandiya olmak üzere 11 **Avrupa Birliği (AB)** üyesi EMU'ya ilk aşamada katılacak ülkelerdir.

- **AB'nin Euroya Geçiş Amacı Nedir?**

AB'nin nihai hedefi olan siyasi birliği gerçekleştirmek ekonomik temele dayandırıldığından, bu siyasi hedefe ulaşmak üzere Tek Para euroya geçiş öngörülmektedir.

- **Tek Para Sistemi Nasıl İşleyecektir?**

1 Ocak 1999 tarihinde EMU'ya üye ülkeler ulusal para politikası yetkilerini **Avrupa Merkez Bankasına (ECB)** devredecektir. ECB, **Euro Alanında(EMU'ya katılacak 11 üye ülkenin oluşturduğu ortak alan)** para politikasının tek yetkili kurumu olacaktır. Ulusal merkez bankaları, ECB tarafından belirlenecek tek para politikasının yürütülmesi sırasında aktif rol alacaklardır.

- **Euronun Başlama Tarihi Nedir? Euro Hangi Para Birimlerinin Yerini Alacaktır?**

Euro, 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren kaydi para olarak (hesaben) kullanılmaya başlayacaktır. EMU'ya ilk aşamada katılacak üye ülkelerde ortak para birimi olarak kullanılacak olan euro, **Alman markı, Fransız frangı, İtalyan lireti, Belçika frangı, Hollanda florini, Lüksemburg frangı, İspanyol pezetası, Portekiz esküdosu, İrlanda lirası, Avusturya şilini ve Fin markkasının** yerini alacaktır.

- **Kağıt ve Madeni Para Olarak Euro ne Zaman ve Nasıl Dolaşıma Girecektir?**

Euro; 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren hesaben, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren de efektif olarak kullanılmaya başlayacaktır. Euro, 1 Ocak 2002 tarihinde 5, 10, 20, 50, 100, 200 ve 500'lük kupürler halinde banknot olarak; 1, 2 euro ve 1, 2, 5, 10, 20 ve 50 centler halinde madeni para olarak tedavüle girecektir.

- **Euro Banknot ve Madeni Paralar ne Zaman Müşterilerin Elinde Efektif Olarak Bulunabilecektir?**

Müşteriler, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren, euro banknot ve madeni paraları ellerinde bulundurulabilecektir.

- **Euro Alanı Dışındaki Müşteriler Elleri Etkif Olarak Euro Bulundurabilecekler midir?**

AB'de döviz kontrolü bulunmadığından Euro Alanı dışındaki müşteriler de 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren ellerinde euro banknot ve madeni paraları bulundurabileceklerdir. Söz konusu uygulama diğer ülkeler ve Türkiye için de geçerlidir.

- **Müşterilerin Elleriindeki Alman Markı, Fransız Frangı, Hollanda Florini, Avusturya Şilini, Belçika Frangı, İtalyan Lireti, Lüksemburg Frangı, İspanyol Pezetası, Portekiz Esküdosu, İrlanda Lirası, Fin Markkası Cinsinden Etkifler ne Olacaktır?**

Söz konusu ulusal paralar, euronun tedavüle gireceği 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren euro ile değiştirilecektir.

- **EMU'ya Katılan Ülke Ulusal Paraları Varlıklarını ne Zamana Kadar Sürdüreceklidir?**

1 Ocak 2002 ile en geç 30 Haziran 2002 tarihleri arasında söz konusu ulusal paralar, euro ile birlikte tedavüle bulunacaklar, ulusal paralar en geç 30 Haziran 2002 tarihinde tedavülden kaldırılacaktır.

- **Euroyu Kullanmak Zorunlu mudur?**

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren hesaben, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren de efektif olarak euro kullanabilecektir. Ancak en geç 30 Haziran 2002 tarihinden itibaren EMU'ya katılan ülkelerin ulusal paralarının tedavülden kalkması, euronun tam hukuki statüye sahip para birimi olması nedeniyle EMU'ya katılan ülkeler euroyu kullanmak zorundadır. EMU'ya katılmayan üye ülkeler ve AB'ye üye olmayan diğer ülkeler açısından ise euro en geç 30 Haziran 2002'ye kadar sadece bir döviz olarak tıpkı Amerikan doları, Japon yeni gibi EMU'ya katılan ülke ulusal paraları yerine kullanılabilir.

- **ECU Nasıl Euroya Dönüşecektir?**

1 Ocak 1999 tarihinde 1 ECU bire-bir oranında (1ECU=1EURO) euroya çevrilecektir. Bu tarihten itibaren de ECU sepeti ortadan kalkacaktır.

- **Euronun Katılımcı Ülke Paralarına Karşı Değeri Belli midir? Değilse ne Zaman ve Nasıl Belli Olacaktır?**

2-3 Mayıs 1998 tarihinde yapılan Brüksel Zirvesi ile EMU'ya katılacak üye ülke paralarının birbirlerine karşı ikili dönüşüm oranları 31 Aralık 1998 tarihi itibarıyla belirlenmiştir. **(Ek: Tablo 1)** EMU'ya katılacak üyelerin ulusal paralarının birbirlerine karşı ikili dönüşüm oranları piyasalarda olası spekülasyon akımları önlemek üzere EMU'nun başlamasından bir hayli önce belirlenmiştir. Euronun katılımcı ülke paralarına karşı değeri ise henüz belirlenmemiştir. AB'ye üye ülke hükümet ve devlet başkanlarınca yapılacak AB Konseyi zirvesinde, 31 Aralık 1998 tarihi itibarıyla belirlenen ikili kurlar kullanılarak euro ile söz konusu ulusal paraların arasındaki dönüşüm oranları geri dönülemez bir şekilde sabitlenecektir. ECU sepetinde yer alan ancak EMU'ya ilk aşamada katılmayan üye ülkeler **(Danimarka, Yunanistan ve İngiltere gibi)** bulunduğu için, ulusal paraların euroya karşı değerinin 31 Aralık 1998 tarihinden önce açıklanması mümkün değildir.

- **AB'ye üye ancak EMU'ya Üye Olmayan Ülkeler Hangileridir? Bu Ülkelerin Para Birimleri Tedavül Etmeye Devam Edecek midir?**

Yunanistan, İsveç, İngiltere ve Danimarka AB'ye üye ancak ilk aşamada EMU'ya üye olmayan ülkelerdir. Bu ülkelerin para birimleri EMU'ya katılmadıkları sürece tedavül etmeye devam edecektir.

- **1 Ocak 1999 Tarihinden İtibaren EMU'ya Katılan Ülkelerin Faiz Oranları Birbirine Eşitlenecek midir?**

Kısa dönemde böyle bir eşitlik olmayabilir, ancak tek para politikasının başarılı bir şekilde uygulanması para piyasalarına da yansımaya sebep olacaktır ve para piyasalarında tek bir faiz oranı oluşacaktır. Ekim 1998 sonu itibariyle Euro Alanı kısa vadeli faiz oranı ortalaması yüzde 3.7'dir.

- **Euro Alanı Referans Faiz Oranı ne Olacaktır?**

EMU'nun üçüncü aşamasının başlaması ile birlikte Euro Alanı referans faiz oranları **EURIBOR, EURO LIBOR ve EONIA** olacaktır.

EURIBOR (The Euro Interbank Offered Rate) Euro Alanı içinde bir ana banka tarafından diğer bankaya, euro interbank vadeli hesapları için Brüksel saati ile sabah 11.00'de açıklanacak ve işlem yapıldıktan sonra 2 günlük zaman diliminde geçerli olacak (spot), 360 gün esası üzerinden hesaplanacak faiz oranıdır. Kotasyonlar, 1-12 aylık vadeler ile 1-2 haftalık vadeleri kapsayacaktır. EURIBOR 57 bankanın oluşturduğu panelde belirlenecektir. EURIBOR 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren VIBOR (Avusturya), BIBOR (Belçika), PIBOR (Fransa), FIBOR (Almanya), DIBOR (İrlanda), RIBOR (İtalya), AIBOR (Hollanda) yerine kullanılacaktır. Diğer EMU üyesi ülke uygulamaları ise henüz karara bağlanmamıştır.

EURO LIBOR (London Interbank Offered Rate) İngiltere Bankalar Birliğinin EMU'ya geçilmesi ile birlikte 1 Ocak 1999'dan itibaren açıklayacağı Londra bankalararası euro faiz oranıdır. Söz konusu oran Euro Alanında en fazla işlem yapan 16 bankadan oluşan bir panelde belirlenecek ve 360 gün esası ile hesaplanacak Londra saati ile 11.00'da açıklanacaktır. 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren EURO LIBOR, ECU LIBOR'un yerini alacaktır. 1999-2002 yılları arasındaki 3 yıllık geçiş dönemi süresince, İngiltere Bankalar Birliği halen LIBOR göstergelerini kullanan yedi ulusal para cinsinden LIBOR'ları açıklamaya devam edecektir.

EONIA (Euro Overnight Index Average) Euro Alanında geçerli olacak referans gecelik faiz oranıdır. EURIBOR'u belirleyen 57 banka paneli ile belirlenecek, panelde yer alan her banka Frankfurt saati ile 18.30 itibariyle o gün gerçekleşen gecelik işlem hacmini ve ortalama oranı bağlı bulunduğu ulusal merkez bankasına bildirecektir. **Avrupa Merkez Bankası (ECB)** en geç ertesi günün TARGET işlemleri başlamadan önce EONIA oranını açıklayacaktır. EONIA'nın uygulamada ECB'nin belirlediği repo oranına yakın seyretmesi beklenmektedir.

- **Euronun Uluslararası Piyasalardaki İşareti Nasıldır?**

Euro uluslararası piyasalarda EUR ya da C olarak kısaca tanımlanacaktır.

- **Avrupa'daki Bono ve Hisse Senedi Piyasalarında Ulusal Paralar mı Yoksa Euro mu Kullanılacaktır?**

Söz konusu piyasalarda 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren kotasyonlar euro üzerinden verilecektir.

- **Euro Alanında Geçiş Döneminde Mal ve Hizmetlerin Fiyatları Hem Euro Hem de Ulusal Paralar Bazında Belirlenecek midir?**

Euro Alanında tüketicilerin çoğunluğunun yeni fiyat yapısına uyum sağlamakta zorlukla karşılaşacağı düşünüldüğünden, 1 Ocak 2002 ile en geç 30 Haziran 2002 tarihleri arasında fiyatlar hem euro, hem de ulusal paralar cinsinden belirlenecektir.

- **Avrupa Ülkeleriyle Yapılan Ticarete Ödemelerin Euro ile Yapılması Zorunluluğu Olacak mıdır?**

EMU üyesi ülkelerle yapılan ticarete geçiş dönemi olan 1 Ocak 1999-31 Aralık 2001 tarihleri arasında "zorunluluk/yasak yok" prensibine göre söz konusu ticarete ödemeler euro veya sözleşmenin yapıldığı ulusal para cinsinden olacaktır. EMU üyesi ülkelerle yapılan akreditif işlemlerinde ise **Uluslararası Ticaret Odasının (ICC) 6** Nisan 1998 tarihli düzenlemesinde yer alan kurallar geçerli olacaktır.

- **TARGET Sistemi Nedir?**

TARGET, Avrupa Para Birliği sürecinde, AB **ülkelerinin RTGS (Gerçek Zamanlı Toptan Mutabakat) Sistemlerini**; aynı teknik ile bağlayarak, sınır ötesi euro ödemelerini yapmalarını sağlayacak olan ödeme sistemidir. TARGET sisteminde yapılan ödemeler, tüm RTGS sistemlerinde olduğu gibi geri alınamaz ve nihai özelliktedir. Ödemeler EURO cinsinden yapılacak ve en geç 15 dakikalık bir sürede, gönderen RTGS'den alan RTGS'ye ulaşacaktır. Gönderen kurumdan alan kuruma ulaşmadaki süre ise en geç 30 dakika olarak belirlenmiştir.

- **Target Sisteminde Aynı Gün Valörlü İşlem Yapılabilecek mi?**

TARGET kullanılması halinde aynı gün valörlü işlem yapılabilecektir.

- **EMU Üyesi Ülkelerin Resmi Tatillerinde TARGET'da Nasıl İşlem Yapılacaktır?**

EMU üyesi ülkelerde TARGET ödemeler sistemi kullanılacaktır ve bu sistem bir yıl boyunca sadece iki iş günü (noel ve yeni yıl olmak üzere) kapalı kalacaktır.

- **Euro Serbest Piyasada İşlem Görecek mi?**

Euro tıpkı diğer konvertibl dövizler gibi serbest piyasada işlem görecektir.

- **Euro Türkiye gibi EMU'ya Üye Olmayan Diğer Ülkelerdeki İhracatçı Firmaları Nasıl Etkileyecektir?**

Üçüncü ülkelerin Avrupa piyasalarına ihracat yapan firmaları, ihracat piyasalarındaki rakip firmaların sayısı artarken, maliyetlerin azalması ya da rakip ürünlerin fiyatlarında yeni ayarlamalar ile ürün standartlarında ve müşteri hizmetlerindeki değişmelere bağlı olarak artan rekabet güçleri ile karşılaşabileceklerdir.

- **Euro Cinsinden Yükümlülüklerin Euro Olarak Ödenmesi İçin Özel Talimat Vermek Gerekir mi?**

1999-2001 yılları arası geçiş dönemi olup, bu yıllar arasında ödemeler hem euro, hem de ulusal para biriminden gerçekleşebilecektir. Bu nedenle bir ödemenin euro ya da EMU içindeki diğer para birimlerinden yapılacağına belirtilmesi gerekecektir.

- **Üye Ülkelere Para Transferlerinde Valör Sorunu Yaşanacak mıdır? Transferlerde Kullanılacak Sistemler Nelerdir? Para Transferi Mahiyetinde Değişiklik Olacak mıdır?**

Mevcut uygulamada ülkemiz ile Avrupa ülkeleri arasındaki zaman farkından dolayı, söz konusu ülkelerin para birimleri üzerinden aynı gün valörlü işlemler yapılamamaktadır. Euronun uygulamaya konması ile birlikte bu kısıt ortadan kalkacak ve euro üzerinden aynı gün valörlü işlemler yapılabilecektir. Söz konusu işlemler başta ECB tarafından kurulan ve işletilecek olan TARGET ödeme sistemi olmak üzere, EAF, EBA, EURO Chaps ve diğer uluslararası RTGS'ler üzerinden sonuçlandırılacaktır. Ülkemizde yerleşik bankalar söz konusu ödeme sistemlerine yurtdışı muhabirleri aracılığı ile ulaşacaklardır.

- **Türk Bankalarında Euro Üzerinden Döviz Tevdiat Hesabı (DTH) Açılabilir mi? Bu Hesap Üzerinden DTH Açılması Halinde Euro Cinsinden Çek Düzenlenebilir mi?**

1999 yılının ilk iş günü olan 4 Ocak 1999 tarihinden itibaren euro cinsinden hesaplar açılabilir ve çek düzenlenebilecektir. Ancak, 1 Ocak 2002 tarihine kadar euronun efektif ya da madeni para olarak dolaşımda olmaması nedeniyle söz konusu çekin nakit karşılığını euro olarak tahsil etmek mümkün olmayacaktır.

- **TL Karşılığı Euro Satın Alınabilecek mi? Euro Döviz Hesabından İstenilen Döviz Cinsi Üzerinden Efektif Alınabilecek mi ya da Transfer Yapılabilecek mi?**

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren euronun döviz olarak kullanımı başlayacağından Türk lirası karşılığı euro döviz alım-satımı yapılabilecektir. Bu tarihten itibaren açılacak euro döviz hesaplarından döviz transferi yapılabilecek, istenilen döviz cinsi üzerinden efektif çekilişleri yapılabilecektir.

- **Üye Ülkelerin Para Cinslerinden Açılmış DTH'ların Euroya Dönüştürülmesi Zorunlu mudur? Dönüşüm Sonucundan Parasal Değer Kaybı Olacak mıdır?**

1999-2001 yılları arasındaki geçiş dönemi sırasında hem euro(kaydi olarak) hem de diğer ulusal para birimleri kullanılabilir. Bilindiği üzere, ulusal para birimlerinin euro cinsinden yaklaşık değerlerinin ifade edilebilmesi amacıyla ulusal para birimlerinin kendi aralarındaki dönüşüm oranları belirlenmiştir. 1 Ocak 1999 tarihinde de ulusal para birimlerinin euro cinsinden değerleri belirlenecek ve sabitlenecektir. Bu oranlar sabitlendikten sonra, 2002 yılına kadar ulusal para birimlerini euroya çevirmek için bu oranlar kullanılacaktır. Bu nedenle zarar edilmesi gibi bir durum söz konusu değildir.

- **Euronun Başlangıç Değeri ne Olacaktır?**

Euronun 1 Ocak 1999 tarihinde Amerikan doları karşısındaki değeri şu an için bilinmemektedir. Ancak, 31 Aralık 1998 tarihindeki ECU değeri 1 Ocak 1999 tarihindeki euro değerine eşit olacaktır. Ayrıca 1 EURO=100 CENT olacaktır.

- **Euro İle İlgili Hukuki Düzenlemeler Nelerdir?**

EMU'nun üçüncü ve son aşaması olan 1 Ocak 1999 ile 1 Ocak 2002 tarihleri arasında, üye ülkelerin ulusal para birimlerinin, Birliğin ortak para birimi olan euroya dönüşümünün hukuki çerçevesi ile ilgili olarak, AB Konseyi tarafından hazırlanmış iki ayrı tüzük bulunmaktadır. Buna göre:

1-Maastricht Antlaşmasının 235. Maddesine istinaden Avrupa Birliği Konseyi tarafından çıkarılan **EC 1103/97 sayılı Tüzük 20 Haziran 1997 tarihinde yürürlüğe girmiş olup**, tüm AB üyesi ülkeler için geçerlidir. Bu çerçevede ;

- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren **1ECU, 1:1** oranında (**1ECU=1EURO**) euroya çevrilecektir.

- **Sözleşmelerin Sürekliliği (pacta sunt servanda) İlkesi** çerçevesinde sözleşmelerin ve hukuki enstrümanların devamlılığı garanti altına alınmıştır. Euronun

kullanımı; bir hukuki enstrümanın şartlarında değişikliğe yol açmayacak veya herhangi bir hukuki enstrümana dayalı olarak bir edimi yerine getirirken, akdin taraflarına bir mazeret öne sürme ya da sözleşmeyi tek taraflı olarak değiştirme ve feshetme hakkını vermeyecektir.

- Euronun EMU'ya üye ülkelerin paraları cinsinden değeri **6 rakam (six significant figures)** olarak belirlenecektir. Euroya dönüşüm sırasında 1 Ocak 1999 tarihinde resmen saptanan ve geri dönüşü olmaksızın kesinleştirilen pariteler aynen alınacak, yuvarlama yapılmayacak, ters kotasyon kullanılmayacaktır. Bir ulusal paranın diğer bir ulusal paraya dönüşümü sırasında euro, virgülden sonra üç haneden daha az yuvarlanamayacaktır.

- Ulusal paralar yukarı ya da aşağı en yakın ondalığa tamamlanacaktır.

2-Maastricht Antlaşmasınının 109 1(4) Maddesine göre hazırlanan EC/974/98 sayılı Tüzük 1 Ocak 1999 tarihinde yürürlüğe girecektir. Söz konusu düzenleme EMU üyeleri açısından bağlayıcıdır.

Buna göre:

- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren EMU'ya katılan ulusal paralar (yani, Alman markı, Fransız frangı, İtalyan lireti ve diğerleri) euronun alt birimi (**sub-denomination**) olarak işlem görecektir.

- **1 Ocak 1999-31 Aralık 2001 tarihleri arasındaki geçiş döneminde** euro, taraflarca serbest olarak **Zorunluluk/Yasak Yok İlkesi (no-compulsion / no-prohibition)** çerçevesinde sadece kaydi işlemlerde kullanılacak, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren ise euro nakit olarak da kullanılmaya başlayacaktır. Bu dönemde taraflar aksine anlaşmadıkça ulusal paralar cinsinden düzenlenmiş kontratlar geçerli olmaya devam edecektir. Hesaptan yapılacak ödemelerde hesabın euro ya da ulusal paralar üzerinden tutulması mümkün olacak, borçlu geri ödemesini euro ya da ulusal para ile yapabilecek ve söz konusu miktar alacaklının hesabına herhangi bir değer kaybına sebebiyet vermeksizin 1 Ocak 1999'da saptanmış değişim oranları uygulanmak suretiyle yatırılacaktır. Söz konusu ödemelerde sözleşmede belirlenen ulusal para dışında başka bir ulusal para cinsinden ödeme teklifi kabul görmeyecektir. (FRF cinsinden borç DEM cinsinden ödenmeyecektir) 31 Aralık 2001 tarihinden sonra sözleşmeler euro üzerinden yapılacak, ulusal paralar kullanılmayacaktır.

- Kamu borçlarının euroya dönüşümü (**redenomination**) **Zorunluluk/Yasak Yok** ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır. 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren kamu borçları euro üzerinden ihraç edilecek, mevcut kamu borçları ise belirlenen sabit oranlardan euroya çevrilecektir. Zorunluluk/yasak yok ilkesinin diğer istisnaları ise, sermaye piyasasında işlem görece menkul kıymetler ile diğer borçlular tarafından ihraç edilen para piyasası araçlarıdır.

- Geçiş dönemi sonunda (31 Aralık 2001) tüm sözleşmelerde ulusal para birimleri sabit dönüşüm oranları kullanılarak, otomatik olarak euroya dönüştürülecek ve o tarihten sonra ulusal para birimleri ile ifade edilmiş sözleşmelerin geçerliliği kalmayacaktır.

- 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren euro kağıt ve madeni paraların tedavüle çıkması ile euro, Euro Alanında tam hukuki statüye sahip tek para olacaktır. EMU'ya katılan ülkelerin ulusal kağıt ve madeni paraları ise en geç 30 Haziran 2002 tarihinde

tedavülden kaldırılacağından bu tarihten itibaren euronun artık EMU üyelerinde herhangi bir ulusal para birimi ile hukuki statü paylaşımı söz konusu olmayacaktır.

- **EMU'ya Katılan Ulusal Paraların Birbirine Dönüşümü Nasıl Olacaktır?(Üçlü Dönüşüm-Triangulation)**

EC 1103/97 sayılı Tüzük çerçevesinde dönüşüm ve yuvarlama kurallarında Üçlü Dönüşüm (Triangulation) geçerlidir. Üçlü dönüşüm aşağıdaki şekilde yapılacaktır:

- Bir ulusal paranın diğer ulusal paraya dönüşümü sırasında euro, aracı gibi kullanılacaktır. Euro virgülden sonra en az üç hane olarak yuvarlanacaktır.**(BİRİNCİ AŞAMA)**

- Ulusal paralar yukarı ya da aşağı en yakın ondaliğa tamamlanacaktır.**(İKİNCİ AŞAMA)**

Bir ulusal paranın başka bir ulusal para cinsinden değerinin euro üzerinden hesaplanması aşağıda bir örnekle gösterilmektedir:

1EUR=BEF40.8434 ve 1EUR=FRF6.64145 olarak varsayalım.

Birinci Aşama:

1FRF=1/6.64145EUR=0.1505695EUR yuvarlamadan sonra 0.151EUR olmaktadır.

İkinci Aşama:

1FRF=0.151EURX40.8434BEF=6.1673534BEF yuvarlamadan sonra 6BEF olmaktadır. Burada BEF'in piyasada kullanılan en küçük birimi 50 "centimes" olduğundan, alt birime değil, ana birime yuvarlama yapılmıştır.

- **Euronun EMU'ya Katılan Ulusal Paralara Dönüşümü Nasıl Olacaktır?**

- Euronun Parasal Birliğe katılan üyelerin paraları cinsinden değeri nokta dikkate alınmadan altı rakam olarak belirlenecektir. (1EUR= 1.97048DEM gibi)

- Euroya dönüşüm sırasında saptanmış geri dönülemez sabit pariteler aynen alınacak, yuvarlama yapılmayacak, euro ve ulusal paralar cinsinden hesaplamalarda aynen kullanılacaktır.

- Ters kotasyon kullanılmayacaktır. (**1DEM=0.50749EUR gibi**)

Söz konusu Tüzük 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren euro ile EMU'ya katılan her bir ülkenin para birimleri arasında sabitlenmiş dönüşüm oranlarını öngörmektedir. Buna göre; EMU'ya katılan bir üyenin ulusal parası euroya dönüştürülürken 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla euro ile ulusal paralar arasında açıklanacak sabit kurlar kullanılacaktır. Örneğin ;

1EUR= 1.97048DEM ise
10EUR=19.7048DEM=19.70DEM,
100EUR ise 197.048DEM;
yuvarlamadan sonra 197.05DEM olacaktır.

- **EMU'ya Katılan Ülke Paraları Euroya Nasıl Dönüşecektir?**

- Euronun alt birimi 100 centten oluşacaktır. (1EUR=100cent)

- Ulusal paralar euroya dönüştürülürken ulusal para sabit dönüşüm oranına bölünecektir.

Örneğin 1EUR=1.97048DEM ise,

1,000DEM=1,000/1.97048=507.49056067 EUR, yuvarlamadan sonra 507.49EUR olacaktır. Burada ters kotasyon (0.507491 gibi) kullanılmayacaktır.

- **EMU'ya Katılan Ülke Paralarının Diğer Ülke Paralarına Dönüşümü Nasıl Olacaktır? (Sterlin, Amerikan doları, Japon yeni arasındaki dönüşüm gibi)**

Burada geçerli iki alternatif bulunmaktadır. Ancak her iki alternatifin sonuçlarının farklı olması durumunda taraflar hangi metodun uygulandığını kontrol etmelidirler.

1-Euro Aracılığı ile Dönüşüm:

Örneğin, 1EUR=1.0838USD

1EUR=1.97048DEM ise, bu durumda;

a-Diğer Ülke Paralarının EMU'ya Katılan Ülke Paralarına Dönüşümü

1,000,000USD aşağıdaki gibi DEM'e dönüştürülecektir.

1,000,000USD=1,000,000/1.0838=922,679.46 EUR yuvarlanmış değerdir ve

1,000,000USD=922,679.46EURX1.97048= 1,818,121.42DEM olacaktır.

b-EMU'ya Katılan Ülke Paralarının Diğer Ülke Paralarına Dönüşümü

1,000,000DEM ise şu şekilde Amerikan dolarına dönüştürülecektir.

1,000,000DEM=1,000,000/1.97048=507,490.56EUR olacaktır.

USD'ye dönüşüm ise;

1,000,000DEM=507,490.56EURX1.0838= 550,018.27USD(en yakın cente yuvarlanmış değerdir)

2-Çapraz Kurlar Aracılığı ile Dönüşüm:

Bu dönüşüm yönteminde tek aşamalı olarak işlem yapılmaktadır.

a-Diğer Ülke Paralarının EMU'ya Katılan Ülke Paralarına Dönüşümü

DEM/USD çapraz kurunun 1.81812 olduğunu varsayalım.

$$(1.97048/1.0838=1.81812)$$

$$1,000,000\text{USD}=1,818,120.00\text{DEM olacaktır.}$$

b-EMU'ya Katılan Ülke Paralarının Diğer Ülke Paralarına Dönüşümü

USD/DEM çapraz kurunun 0.550018 olduğunu varsayalım.

$$(1/(1.97048/1.0838)=0.550018)$$

$$1,000,000\text{DEM}=550,018.00\text{USD olacaktır.}$$

Bu durumda euro kullanılarak yapılan dönüşüm ile çapraz kurlar kullanılarak yapılan dönüşüm farklı çıkmaktadır. Bu dönüşüm yöntemlerinin hangisinin kabul göreceğine ilişkin herhangi bir düzenleme veya piyasa kuralı henüz bulunmamaktadır. Ancak euro aracılığı ile yapılacak dönüşümün daha şeffaf olması ve üçlü dönüşüm (Triangulation) yönteminin EMU tüzükleriyle benimsenmiş olması nedeniyle piyasalarda tercih göreceği anlaşılmaktadır.

- **Euro Alanında, Euro ile Euro Dışında Kalan Diğer Para Birimleri Arasında Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (ESCB) Tarafından Resmi Bir Kur Sabitleme Prosedürü Oluşturulacak mıdır?**

ECB aşağıdaki para birimlerinin, "certain for uncertain" metodu (1euro=Xdöviz birimi) kullanarak referans kurlarını günlük olarak hesaplayacak ve yayımlayacaktır. Söz konusu kurlar alış-satış kuru olarak değil "mid-rate" şeklinde hesaplanacaktır. Euro Alanındaki ulusal merkez bankaları da daha kapsamlı referans döviz kurları listesi yayımlayabilecektir.

- **ECB Hangi Döviz Kurlarını Açıklayacaktır?**

AUD Avustralya doları	HUF Macar forinti
CAD Kanada doları	JPY Japon yeni
CHF İsviçre frangı	NOK Norveç kronu
CYP Kıbrıs paundu	NZD Yeni Zelanda doları
CZK Çek korunası	PLN Polonya zlotisi
DKK Danimarka kronu	SEK İsveç kronu

EEK Estonya krunu
GBP İngiliz sterlini
GRD Yunan drahmisi

SIT Slovenya toları
USD Amerikan doları

- **EMU'ya Katılmayan Üye Ülke Paraları Birbirine Nasıl Dönüşecektir? (Sterlin, Danimarka kronu, Yunan drahmisi, İsveç kronu)**

Söz konusu ülke paralarının euro karşısında belirlenmiş ve sabit bir paritesi bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu para birimleri arasındaki çapraz kurların nasıl hesaplanacağına ilişkin bir zorunluluk (**compulsion**) bulunmamaktadır. Ancak Euro Alanında söz konusu döviz birimleri arasındaki dönüşümün euro aracılığı ile yapılması beklenmektedir.

- **EMU'ya Katılan Üye ülke Paraları Arasında Kotasyon Olacak mıdır?**

EMU üyesi ülkelerin ulusal paraları arasındaki karşılıklı kotasyonlar 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren Euro Alanı Interbank piyasasında kote edilmeyecektir. Ancak Euro Alanı bankaları isteğe bağlı olarak en geç 30 Haziran 2002 tarihine kadar müşterileri için gösterge niteliğindeki kotasyonlarını (DEM/FRF gibi) açıklayabileceklerdir. Söz konusu kotasyonlar ulusal paraların euro karşısındaki değerleri birbirine bölünerek (1EUR=DEM/1EUR=FRF gibi) elde edilecektir. Ancak, sonuç üçlü dönüşüm esaslarından farklı olmayacak, ikili ve üçlü hesaplama yöntemleri arasında herhangi bir "spread" oluşmayacaktır.

- **Euronun Türkiye'nin Dış Borçlanmasına Etkisi Nedir?**

Euro üzerinden işlem yapılmaya başlanmasıyla birlikte Avrupa ülkeleri tarafından euro cinsinden kağıt ihraç edilebilecektir. Bu durumda kur riski taşınmadığı için, ihraç eden ülkenin kredi notu önem kazanacaktır. EMU'ya geçilmesiyle birlikte üye ülkeler, euro cinsinden borçlanmaya başlayacaklardır. Bu durum euro cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerin likiditesinin artmasına dolayısıyla alış satış fiyatları arasındaki farkın daralmasına neden olacaktır. Böylece Türkiye'nin borçlanma maliyetinin gerileyeceği tahmin edilmektedir.

- **Euro ile Türev Ürünler ne Zaman Yapılmaya Başlanacaktır?**

Euronun piyasalarda işlem görmeye başlamasıyla birlikte yani 4 Ocak 1999'dan itibaren euro ile türev ürünlere ait işlemler de yapılacaktır.

- **1999 Yılından İtibaren Yurtdışına İhraç Edilecek Tahvillerin Euro Cinsinden Yapılması Gerekeceği, 1999 Yılından Önce Çıkarılan ve Vadesi 2002 Yılına Aşacak Olan Enstrümanların da Euroya Dönüştürülmesi Söz**

Konusu Olacağından bu Dönüşüm Sabit Faizli Enstrümanlar İçin Uygulanacak Faizleri ne Şekilde Etkileyecektir?

AB'ye üye ülkelerin ihraç ettikleri devlet tahvilleri 1999 Ocak ayının ilk haftasına kadar euroya çevrilecektir. Nominal tutarlar euro olarak ifade edilecektir.

- **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Açısından Uygulamalar Nelerdir?**

- **Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 91-32/5 sayılı Tebliğine İlişkin 1-M sayılı Merkez Bankası Genelgesinde değişiklik yapılmasına dair 98/4 sayılı Genelge 18 Ekim 1998 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Buna göre, 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren söz konusu Genelgenin Konvertibl ve Non-Konvertibl Dövizler başlıklı bölümündeki 1. Maddesinde yer alan Merkez Bankasının alım-satım konusu yapılan dövizlere EURO(EUR) eklenmiştir. ECU söz konusu dövizler arasından çıkarılmıştır. 1 Ocak 1999 tarihi itibarıyla 1ECU=1EUR olacaktır. Diğer taraftan söz konusu genelgenin Döviz Pozisyon Yönetimi ve Bilgi Verme başlıklı 7. Maddesindeki "D)Zorunlu Döviz ve Efektif Devirleri ve Satışları" başlıklı kısmının son iki paragrafına euro eklenmiştir. Ayrıca geçici maddede 1 Ocak 1999-31 Aralık 2001 tarihleri arasında euro ve ulusal para cinsinden havalelere ilişkin transfer işlemleri ile hesap açılmasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.**

- EMU'ya üye ülkelerin ulusal paralarının Türk lirası karşısındaki döviz ve efektif alış satış kurları söz konusu sabit kurlar esas alınarak gösterge niteliğinde açıklanacaktır. En geç 30 Haziran 2002 tarihinden itibaren EMU'ya katılan ulusal paraların döviz ve efektif kurlarının açıklanmasına son verileceğinden bu paraların Türk lirasına dönüşümü mümkün olmayacaktır.

- 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren euronun Amerikan dolarına karşı paritesi açıklanacaktır.

- 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren euro efektif alış ve satış kuru ilan edilecektir.

- **ECB ne Zaman Faaliyete Geçmiştir?**

1 Haziran 1994 tarihinde kurulan ve amacı Parasal Birliğin üçüncü aşaması (1 Ocak 1999- 30 Haziran 2002) için gerekli yapısal, yasal ve teknik alt yapı çalışmalarını ve ön hazırlıkları tamamlamak olan Avrupa Para Enstitüsü, **1 Haziran 1998** tarihinden itibaren görevlerini ECB'ye devretmiştir. ECB'nin kurulması ile Para Birliğinin ve ESCB'ye geçiş hazırlıklarının tamamlanması sorumluluğu ECB'ye geçmiştir.

- **ECB'nin Organları Nelerdir?**

ECB'nin Yürütme Kurulu, Yönetim Konseyi ve Genel Konsey olmak üzere üç organı vardır.

Yönetim Konseyi, Ekonomik ve Parasal Birliğe üye ulusal merkez bankalarının başkanları ile ECB Yürütme Kurulu üyelerinden oluşmaktadır ve Topluluğun para politikasını belirleyecektir.

Yürütme Kurulu, üye ülke Hükümet ve Devlet Başkanları tarafından seçilen bir Başkan, Başkan Yardımcısı ve dört üyeden oluşmaktadır ve Yönetim Konseyinin tanımlayacağı Topluluk para politikasını yürütecektir.

Genel Konsey, ECB Başkanı, Başkan Yardımcısı ve AB'ye üye ülkelerin ulusal merkez bankası başkanlarından oluşmaktadır. Genel Konsey, EMU'ya katılmayan İngiltere, Danimarka, Yunanistan ve İsveç ile ESCB arasındaki işlemleri yürütecek, dolayısıyla Para Birliğine katılan ve katılmayan ülkeler arasındaki para politikasını koordine edecektir.

- **ECB'nin Minimum Rezerv Politikası ve Oranı Nedir?**

Parasal Birlik bölgesinde kurulmuş olan kredi kurumları, (I. Bankacılık Direktifinin 1. Maddesinde belirtilen) EMU'nun üçüncü aşamasından itibaren ilgili ülke merkez bankasında asgari rezerv tutmak zorundadır. ECB'ye göre asgari rezervler :

- Para piyasası faiz oranlarında istikrar sağlamak amacıyla kullanılabilir bir para politikası aracı olması,

- **Kısa vadede** merkez bankası parasına olan talebi etkileyebilecek bir likidite kontrol aracı olması,

- **Uzun vadede** ise ödeme teknolojileri karşısında merkez bankalarına likidite kontrolünde esneklik sağlayacak bir araç olması,

- Para talebinin faiz esnekliğini etkileyerek parasal büyüklüklerin artış hızının kontrol edilebilmesi,

açılardan önemli bir para politikası aracıdır.

ECB Yönetim Konseyine göre asgari rezerv uygulamasının olmaması durumunda para piyasası faiz oranları son derece dalgalı olabilecek, bu durumda da açık piyasa işlemlerine daha sık başvurulmak zorunda kalınacaktır. Asgari rezervlerin piyasalar için bir sinyal mekanizması olduğu da göz önüne alınırsa asgari rezerv uygulamasının olmaması merkez bankasının vermek istediği sinyalin piyasalar tarafından net olarak algılanamaması sonucunu yaratarak para politikasının etkinliğini azaltıp piyasalara daha fazla müdahaleyi gerektirecektir.

Asgari rezervlerin tabanını oluşturacak **yükümlülükler; mevduat, borçlanma senetleri ve para piyasasında işlem gören kağıtların dahil edilmesi planlanmıştır**. Bankalararası yükümlülükler ile merkez bankasına olan yükümlülükler asgari rezerve konu olmayacaktır. Repo, iki yıldan uzun vadeli mevduat ve borçlanma senetleri için zorunlu rezerv oranı sıfır olacaktır. **Zorunlu rezerv oranı, 13 Ekim 1998 tarihli Yönetim Konseyi toplantısında yüzde 2 olarak kabul edilmiştir**.

ECB, kredi kurumlarının ödemekle yükümlü oldukları karşılıklardan 100.000 euro kadar bir miktarın düşülmesine izin verecektir. Böylece karşılık tabanı düşük olan

kurumlar, asgari rezerv uygulamasından muaf olacaktır. **ECB, zorunlu rezervlere kaynak maliyetleri oranında bir faiz ödeyecektir.** Ödenecek tutar, rezervin tutulduğu gün sayısı esas alınarak bulunacak ortalama ile hesaplanacak ve ödeme bir önceki dönemi takip eden ilk işgünü yapılacaktır.

- **ECB'nin Döviz Rezervi Ne Kadardır?**

EMU üyesi merkez bankalarının ECB'ye transfer edecekleri döviz rezervlerinin miktarı **39.5 milyar euro**dur. **ECB'nin döviz rezervlerinin kompozisyonu da yüzde 15 altın, yüzde 85 döviz varlıkları şeklindedir. Döviz varlıklarının transferi 1 Ocak 1999 tarihinde yapılacak, transfer işleminin nasıl yapılacağı yıl sonunda belirlenecektir.**

- **EMU Dışındaki Ulusal Merkez Bankalarının TARGET Sisteminde Yer Alma Şartları Nelerdir?**

ECB Yönetim Konseyi, TARGET'a giriş iznini EMU üyesi ülkelerin ulusal merkez bankaları ile Euro Alanında olmayıp euro üzerinden işlem yapacak AB üyelerine vermiştir. Alınan bu karara göre Euro Alanı dışındaki AB merkez bankaları, kredi kurumlarına ESCB'deki euro mevduatları kadar euro bazında günüçi likidite sağlayacaktır ve bu mevduatların miktarı her bir merkez bankası için sabit olacaktır. TARGET'a bağlanan kredi kurumlarına sağlanacak gün içi likiditenin bir üst sınırı da olacaktır. Euro cinsinden gün içi kredi pozisyonunu güvence altına almak için gereken teminatlar, Euro Alanındaki "eligible varlıklar" olarak tanımlanan varlıklar ile aynı kalitede olacaktır. Böylece ECB, euro alanı dışındaki kredi kurumlarının günlük kredi gereksinimlerini zamanında karşılarken söz konusu kurumların euro cinsinden gecelik merkez bankası kredisine ihtiyacı olmayacaktır.

Euro Alanı dışındaki AB merkez bankaları için TARGET'a katılım için belirlenen şartlar:

- Diğer ulusal merkez bankalarına karşı "overdraft" imkanı olmayacaktır.
- ESCB'de kendi döviz rezervlerinin bir parçası olarak mevduatları bulunacaktır. Bu mevduatın üst sınırı Bank of England için 3 milyar euro, Euro Alanı dışındaki diğer AB merkez bankaları için 1 milyar euro olarak belirlenmiştir.
- Söz konusu mevduatlara ESCB'nin mevduat kolaylığı oranında bir faiz verilecektir. (Üst sınırı aşan miktarlara faiz ödenmeyecektir.)

Euro Alanı dışındaki kredi kurumlarıyla ilgili şartlar:

- Kendi ulusal merkez bankalarından teminat karşılığında alacakları gün içi kredi üst limiti 1 milyar euro olacaktır.
- Saat 17:00'den sonra kredi kurumları sadece kendi pozisyonları üzerinden ödeme yapabileceklerdir.

- Kendi pozisyonlarını aşma durumunda marjinal borçlanma oranına ilaveten yüzde beş ceza uygulanacaktır.

- Ulusal merkez bankalarına yüzde sıfır ile ESCB'nin mevduat kolaylıkları oranı arasındaki bir puan üzerinden faiz verilecektir.

- Teminatlar ESCB'nin "eligible" olarak tanımladığı varlıklarla aynı kalitede olacaktır.

- **Target Sisteminin Fiyatlama Esasları Nelerdir?**

RTGS sisteminde gerçekleştirilen işlem sayısına göre vergi hariç:

- İlk 100 işlem için işlem başına 1.75 euro,

- Takip eden 900 işlem için işlem başına 1.00 euro,

- Takip eden 1000 işlem için işlem başına 0.80 euro,

ücret alınacaktır.

Ücretler, gönderilen mesafeye ve miktara göre değişiklik göstermeyecektir ve ödeme parayı gönderen merkez bankası tarafından yapılacaktır.

- **ECB'nin Para Politikası Stratejisi Nedir?**

ECB Yönetim Konseyinin **13 Ekim 1998** tarihli toplantısı sonucunda Euro Alanı para politikası açıklanmıştır. Buna göre, tek para politikasının nihai hedefi fiyat istikrarıdır ve fiyat istikrarının sürdürülmesi Avrupa Topluluklarını kuran Antlaşmada da belirtildiği üzere ESCB'nin esas amacıdır. Dolayısıyla ESCB'nin para politikası stratejisi bu amaca yönelik olacaktır. Bu konuda bir şeffaflık sağlamak ve gelecekteki fiyat gelişmeleri ile ilgili beklentilere açıklık getirmek için Yönetim Konseyi, fiyat istikrarının niceliksel bir tanımının yapılması kararını almıştır. Buna göre "**fiyat istikrarı; orta vadede Euro Alanında Harmonize Edilmiş Tüketici Fiyat Endeksine (Harmonized Consumer Price Index-HICP) göre yıllık yüzde 2'nin altında**" olarak tanımlanmıştır. HICP oranı, Ağustos 1998 itibarıyla Euro Alanında yıllık yüzde 1.2'dir. Bu nedenle söz konusu tanım, Euro Alanının şu andaki durumu ile uyumludur. Fiyat istikrarı tanımının üç önemli özelliği vardır:

- HICP, üçüncü aşamanın (1.1.1999-1.7.2002) başında Euro Alanı için harmonize edilmiş tek fiyat endeksi olması nedeniyle ECB'nin fiyat istikrarı tanımına en fazla uygun olan endekstir. Amaç, orta vadede fiyat istikrarının sürdürülmesidir.

- ECB Yönetim Konseyi, Euro Alanındaki tüm parasal, ekonomik ve mali gelişmelerle ilgili kararlarını öngörülen bu fiyat istikrarına dayandırmıştır. Tek para politikası tüm Euro Alanı için geçerli olacak, tek bir bölgesel ya da ulusal gelişmeye yönelik olmayacaktır.

- Euro Alanı ulusal merkez bankalarının hedefi enflasyon konusunda alınan bu karar ile uyumludur.

ECB Yönetim Konseyi, fiyat istikrarının sürdürmek için iki ana elemandan oluşan bir para politikası stratejisi benimseme kararı almıştır. Bu iki eleman şunlardır:

- Parasal büyüklüklerin rolü önemli olacaktır. Bu rol, parasal büyüklüğün gelişimi için bir rakamsal referans değerini ilan edilmesi ile belirlenmiş olacaktır. Cari parasal büyüklükte referans değerden sapmalar fiyat istikrarındaki riski gösterecektir.

“Referans değer” deyimini kısa dönemde sapmaların mekanik olarak düzeltileceği anlamına gelmez. Gerçekleşen parasal büyüme ve ilan edilen referans değer arasındaki ilişki ECB Yönetim Konseyinde düzenli olarak analiz edilecek ve sonuçlar açıklanacaktır. Referans parasal büyüklüğün tanımı ve parasal büyümenin rakamsal olarak referans değeri Aralık 1998’de Yönetim Konseyi tarafından ilan edilecektir.

- Referans değer ile parasal büyüme arasındaki ilişkinin paralel analizi ile fiyatlardaki gelişmelerin geniş tabanlı bir değerlendirmesi ve Euro Alanında fiyat istikrarındaki riskler ESCB’nin stratejisinde önemli bir rol oynayacaktır.

Ayrıca, ECB Yönetim Konseyi Euro Alanındaki parasal, ekonomik ve mali durum ile ilgili olarak kamuoyunu aydınlatmak amacıyla detaylı bilgileri ve uyguladığı para politikası ile ilgili kararların nedenlerini düzenli olarak açıklayacaktır.